

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1877 umrl Ruže Bošković, matematik in prirodoslovec.

TOV. IVANA KOCMANA NI VEČ MED NAMI

Včeraj ob štirih zjutraj je po krajši bolezni umrl tov. Ivan Kocman, gostilničar v Stivanu. Zlostna vest se je naglo razširila po vsem kraju, ob naši obali in v mestu, ker je bil pokojnik zelo znan daleč na okoli in povsod prijeten.

Skoraj ne bi verjeli, da našega Kocmana ni več med živimi, saj je bil pred kratkim še zdrav in živahen, čeprav je stopil že v 77. leto. I. Kocman se je namreč rodil v Stivanu 6. junija 1877. Zadnji mrz mu ni prizanehal. Prebil je se je naglo razširila po vsem kraju, ob naši obali in v mestu, ker je bil pokojnik zelo znan daleč na okoli in povsod prijeten.

Umrli je mož, naša kraška korenina, zaveden Slovenec, zvesti stražar na mejniku. Tak je bil naš Kocman vse svoje življenje dni in ni nikoli kloni. Čeprav na zelo izpostavljenem kraju, kjer hoče sovražnik prodrati v naše narodno telo in potujiti naše ljudstvo. Zaradi svoje narodne zavednosti in odličnega antifašizma je bil pokojnik pod Italijo preganjan in večkrat zaprt. Njegov gostilničar je moral preživeti v zaporu. Zaprli so ga, ker je večkrat povedal fašističnim priganjalcem odkrito besedo, ker ni skiral in zatajil, kaj samega sebe, ker je bil med tistimi, na katere se je naša država v današnjem dnevu vračala poln zaupanja, da je sila bratstvo, tonarsko besedo vere v lepšo bodočnost, v odrešenje. Za zaradi svojega značaja, vednega, razgibanega in iskrenega, je bil Kocman zelo priljubljen med vsemi ljudmi, ki so spoznali, tudi med nasprotniki.

V Kocmanovo gostilno je vsakdo rad prišel. Prijahale so skupine iz Trsta, s Krasa in iz Tržica. Predsedstvo Slovenca, pa tudi Italijani, čeprav niti Kocman niti njegov gostilničar nista zatajila svoje narodnosti. Se več, bil je vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem. Kocman je bil vedno med prvimi v borbi za naše narodne pravice, za naš obstoj in napredok. Med osvobodilno borbo je bil na svojem.

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

RESOLUCIJA ZA ZAPOSILITEV MLADINE mora roditi čimprej konkretne rezultate

Tov. Dekleva podprl resolucijo s potrebnimi kritičnimi pripombami - Demokristjanska večina izglasovala sklep o povišanju trošarine na nekatere predmete široke potrošnje - Resolucija o stanovanjskem vprašanju

Na sinočni seji tržaškega občinskega sveta so zaključili s glasovalnimi izjavami posameznih predstavnikov političnih skupin o resoluciji občinskega sveta glede zaposlitve brezposelnih mladine. Resolucijo so sicer včerajnji seji so se vsi govorniki strinjali z resolucijo in ugotovili, da je brezposelnost mladine posledica sedanjega nevarnega gospodarskega stanja mesta. Se posebej je to ugotovitev poudaril svetovalec dr. Jože Dekleva, katerega izjavo objavljamo na prvi strani našega lista. Po glasovalnih izjavah je bila omenjena resolucija soglasno sprejeta. Pri tem je bila še posebno izražena želja vseh občinskih svetovalec, da bi resolucija naletela pri odgovornih oblasteh in pri vseh tržških ustanovah in podjetjih, na katere se še posebno sklicuje, na razumevanje in da bi rodila res pozitivne uspehe. Hkrati pa ne moremo mimo besed demokristjanske svetovalec Cristianija, ki je tudi predsednik združenja

obrnitnikov, ki je sicer priznal najhujšo in največjo strokovno usposobitev mladine, med njih pa je, da so te šole in te, tečaj se nudi, da se tržaška mladina lahko nauči določenega poklica, ki naj bi ji potem služil za emigracijo v tujino, kjer se posebno zahtevajo strokovno delovno silo. Res je sicer, da demokristjanski s svojim namikom vsestransko podpirajo emigracijo tržških delavcev v Avstralijo, toda nihče ni pričakoval, da bodo šli tako daleč, da bodo zahtevali strokovne šole in tečaje za tržaško mladino, ki se za potrošne laže izseila v tujino.

Obdorniki Sciolis in Dulci sta nato odgovarjala na nekatere vprašanja, ki so jima jima svetovalec predložili na prejšnji seji. Nato je odgovoril Forti (PLI), ki odgovarja na finančno vprašanje sklepa občinskega sveta o rešitvi nekaterih trošarin. Demokristjanska občinska uprava je sklenila znižati trošarino na številne luksuzne predmete, hkrati pa povišati trošarino na nekatere pred-

mete široke potrošnje. To stališče občinske uprave je odobril Forti hotel utemeljiti, češ da je njuno, da se znižajo trošarine na določene predmete, ki predstavljajo tudi strovinov za razna industrijska podjetja ali pa ki so premet trgovarstva tržških trgovcev z drugimi italijanskimi pokrajinami. Da bi pa občinske finance ne trpele preveč, je smatral za njuno povišati trošarino na določene predmete široke potrošnje. Po njegovi logiki, naj bi najhujši stroškovnik, to je delavci, plačevali to kar naj gre v korist industrijem in trgovcem. Razumljivo je, da je ta predlog naletel pri opozicijskih skupinah na splošno odobravanje, upravičeno so očitali občinskiemu odboru, da navedeno je politiko obdavevanja delovnih ljudi medtem ko znižuje trošarino na luksuzne predmete kot na primer zlato, zlate okraske, perziske preproge itd. To je seveda spravilo iz ravnotežja nekatere irendentiste, ki so hoteli zagovarjati stališče občinskega odbora in so potožili na dan celo znani italijanski zakon o lokalnih finančnih sredstvih, ki predvideva znatno povišanje trošarin predmetov široke potrošnje in ki ga v Trstu niso mogli uveljaviti zaradi splošnega odpora prebivalstva in trgovske zbornice. Edna najbolj razglašena je bila socialdemokratska svetovalec Paladini, ki se je zagnal proti svetovalcu Teinerju (PSI), ker mu je ta očital, da se strinja z demokristjanskimi povišanji trošarin. To je bilo je manj, da ni prišlo do fizičnega obračunavanja med dvema socialistoma. Končno je prišlo do glasovanja. Vsi demokristjanski, liberalni, republikanski in socialdemokratski svetovalec, razen vana večina, so glasovali za predlog občinskega sveta. Samo socialdemokratski odbor Bonetti, ki spada v irendentistično večino, je glasoval proti. Proti predlogu so glasovali vsi ostali predstavniki opozicije.

KRITEJE IN POROČILA

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

Izredni umetniški večer

ZINČ

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V sredo 17. februarja 1954 ob 20.30 uri

v kino dvorani

v SKEDNJU

premiera

„Odločitev“

dramska reportaža

v dveh delih

Spisal: Jože Zemljan

V narave slovenskih ribi-

bicev ob tržški obali

priredil: Miha Grljan

Režiser: Jože Babie

Scenograf: Jože Cesar

Godi se v slovenski vasi

blizu Trsta: prvi del pred

zadnjo vojno, drugi del

med vojno, prediga in

medigra danes.

Začetek točno ob 20.30,

konec pred 23. uro.

V četrtek 18. febr. 1954

ob 20.30 uri

v kino dvorani

v NABREZINU

„Odločitev“

Osvobodilna fronta

OF NABREZINA

V nedeljo 14. t. m. ob 9. uri

zjutraj bo seja okrajnega izvrš-

nega odbora OF za Nabrezino

na sedežu OF, Priporočamo toč-

nost.

Ljudska prosveta

PD „IVAN CANKAR“

Odborova seja bo v sredo 17.

t. m. ob 20.30 v U. Montecchi 6,

soba št. 50. Na sejo so vabjeni

tudi člani gospodarskega odbora.

Zaradi važnosti priporočamo pol-

nostevno udeležbo in točnost.

Tajništvo

Razna obvestila

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA

DRUŠTVA V TRSTU

V četrtek 23. t. m. bo redni

občni zbor planinskega društva

v Trstu ob 20.30 v prostorih

dvorani v U. Roma 15, z na-

slednjim dnevnim redom: 1. po-

ročilo predsednika; 2. poročilo

tajnika; 3. poročilo blaginjskega

4. sprememba pravil; 5. izvolit-

ve volne komisije; 6. volitve;

7. slabačnost.

TRŽASKI FILATELISTIČNI

KLUB „IL KOSIR“

V nedeljo, 14. t. m. ob 9. do 12.

ure redni sestanke za zamenja-

vo znakov kakor običajno v pro-

storih SHPZ, U. Roma 15, II.

MLADINA PROSVETNEGA

DRUŠTVA V BARKOVLJAH

Priredi na društvenem sedežu v

Frankovcu pri Gregoriju v ne-

deljo 14. t. m.

PUSTNO ZABAVO

ob 18. do 23. ure.

Vljudno vabljeni

LJUDSKA KNJIZNICA

je odprta ob ponedeljkih,

torkih, četrkih in petkih

od 10. do 13. in od 16.

do 19. ure.

Največ škodujejo bra-

cem ali neradni člani

Ljudske knjižnice, ki ne

znajo vračati knjig o

pravem času!

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

S TUJIM AVTOM

z Lovca v mesto

Hotel se je samo odpeljati domov in potem avto vrniti,

ker pa se mu motor ni vžgal, ga je pustil kar na cesti

„Bertoz, je 24-letni Vittorio

Blasini iz Lonjerske ceste na-

govoril uro po polnoči 29. no-

vembra lani svojega 4-letnega

prijatelja Alberta Francoza

z Reške ceste, ko sta zapuša-

la gostilno pri Lovcu. „Povsod

je bilo tako priključeno, da bi

me odpeljali domov. Peš sta

šla v mesto. Tedaj je vstal

„Reš me vem, kajti pozno

je in v bližini ni nobenega

telefonu. Bil je odgovoren

France, ki se je ozrl naokoli

v upanju, da bo vendarle na-

šel kakor vozila. Tedaj je vstal

Blasini skupno s prijate-

ljem 24-letnim Edoardom Ma-

rusijem istotako iz Lonjers-

ke ceste povabil naj vstopi-

ta v avto Fiat 508, ki je stal

nedaleč od vhoda. „Varno

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

prejeto,“ je vzklikal vstanu

KINO

Rossetti, 16.30: „Ubičajski toipa,

Excelsior, 16.00: „Voljna svetova,

G. Pal, B. Lindon.

Fenice, 14.30: „Julij Cesar, M.

Brand, G. Garson.

Nazionale, 16.00: „Takšno je živ-

ljenje, Tofo, Fabrizio, L. Bose.

Flodrammatico, 16.00: „Kino ne-

koč, W. Chiari, L. Padovani.

Arcoaleone, 15.30: „Dve noči s

RAKOVA POT TRSTA

Podatki o tržakem prometu v decembru, ki se niso bili objavili v prejšnjem številu, niso bistveno izpremenili celotne podobe prometa v letu 1953. a je v primerjavi z letom 1952 obsežno nazadovanje: promet je v prvih 11 mesecih padel za 16,72 odstotkov v primeri s prometom v 11 mesecih leta 1952 (3.161.490 ton leta 1953 nasproti 3.795.991 ton leta 1952). Da je bil promet v letu 1953 za 4,01 odstotkov še vedno višji kakor leta 1952, ko je v letu 1953 dosegel 3.029.995 ton, da ni nikakršno znamenje, da je današnji razvoj razmeroma ugoden. O tem nas bodo lažje prepričali podatki o prometu drugi dve konjukturni luk na Sredozemlju - Geneve in Benetke, ki jih bomo navedli kasneje.

Tudi podatki za leto 1953 - govornico vedno o prometu v prvih 11 mesecih - prikazujejo, da je bil promet v letu 1953 za 2,173.498 ton izkrcanega (vzročenega) blaga in 987.922 ton vkrčnega (izvoženega) blaga, se pravi, da predstavljajo dovoz po morju 69 odstotkov vsega pomorskega prometa. Zato pa naletiš v kroniki tržakega ladijskega prometa tako pogosto na oznako: "odplava prazna". Idealna bi bila okolnost, da bi za ladjem, ki pripelje natovnjeno, imeli prav toliko tovora za vkrčanje. Temu idealu se Trst ni približal niti v avstrijskih časih, ko je po morju uvažal poleg surovin za industrijo v zelo mnogo več lažjega krcanega blaga (kave, čaja, krompir, raznih drobtin itd.) kakor danes.

Razmerje med uvozom in izvozom po morju se kvantitativno ni mnogo izpremenilo, nasproti letu 1952 se je celo izboljšalo (izkrcano blago v letu 1953 predstavljalo 69 odstotkov, vkrčano 31 odstotkov) - v letu 1952 izkrcano 77 odstotkov vkrčano 23 odstotkov) a nasproti letu 1953 je ostala slika v bistvu nespremenjena (leta 1953: 71 odstotkov izkrcanega in 29 odstotkov vkrčnega blaga). To da kvalitativno se razmerje med uvozom in izvozom slabša. Zaledje ne izvaja več tovarov industrijskih izdelkov in krcanega blaga, (usnja, stekla, tkanine, sladkorja, zdravilnih kislin) kakor nekdaj. Staro razmerje med izvozom in uvozom se danes v bistvu predvsem s povečanjem izvoza lesa za katerega je vladala v povojnem času izredno ugodna konjunktura na Blaznem vzhodu. Tako je na primer v oktobru in novembru leta 1953 prišlo na celotni izvoz po morju v višini 146.590 ton kar 47.325 ton lesa. Delež lesa na avstrijskem uvozu po železnici (Trst) kar utira približno izvozu lesa po morju) je v oktobru znašal 47,1 odstotkov, delež lesa na italijanskem uvozu po železnici pa kar 86,1 odstotkov v oktobru in 85,4 odstotkov v novembru. Vprašanje je tudi, ali bo ta lesna konjunktura na Blaznem vzhodu še trajala, ko se tržaki trgovci nenehoma pritožujejo o naraščajoči konkurenci romunskega lesa iz črnogorskih luk.

Manj ameriških pošiljk za Avstrijo
Uvoz po morju je v letu 1953 nazadovol kar za 25,77 odstotkov nasproti uvozu v prejšnjem letu. Prišlo se je obsežno nazadovanje zlasti ameriških pošiljk za Avstrijo (v letu 1953: 1.117.756 ton leta 1952: 1.551.490 ton). Na katerih je bil ves dosednji optimizem glede povojnega razvoja tržakega prometa. Kritični so pa tudi izredne konjukturne posledice. Določeno kulturno delo je lahko delo izkušen posameznika. Toda kulturna, pristna kultura je vselej produkt kolektiva, družbe.

Na vsem svojem potovanju sem imel priložnost razmišljati o pomenu zgodovine in o zgodovinskem čutu. Deloma me je k temu navajala že snov predavanja in diskusije v zvezi z njim. Toda še bolj so me k temu nagibali živi dotiki z novimi narodnostnimi in kulturnimi sredinami.

Bosna ima bogato zgodovino in bogato kulturno tradicijo. Od bogomilov in bosanskih krajev preko turške ere in avstrijske okupacije do osvoboditve po prvi vojni in ponovne osvoboditve po drugi - to je pester mozaik zgodovinskih dejstev in srečanj z narodi in njihovimi različnimi kulturami, ki so vsa zapustila svojemu sled v tisti deželi.

V primeru z nami Slovenci imajo Bosanci veliko bolj razvit smisel za zgodovino in njen pomen. Toda ta njihov smisel, ta njihov čut za zgodovino se bistveno razlikuje od zgodovinskega čuta in smisla Črnogorcev. Bosanci imajo humor, kakršnega pri Črnogorcih nisem opazil, in ta smisel za humor jim tudi obarva njihov smisel za zgodovino. Občutek sem imel, da je Bosanec kakor krvavo resna zveza. Njegov zgodovinski čut nekako sovpada z njihovo živ-

ljenjsko močrostjo. Rekel bi, da Bosanci tako nekako čutijo: Nekeč so bili tu, liri, potem so bili Rimljani. Prišlo je kršćanstvo, nato bogomili, imeli smo svoje bosanske kralje, nato turške bege in paše in age. Imeli smo Avstrijce, Nemce, Madžare, imeli smo srbske kralje, nato ustaše in četnike. Sli so, ni jih več. Mi smo ostali...

Ko sem govoril z Bosanci, sem imel občutek da govorim z zelo modrimi možmi. V zadnji vojni so imeli najhujše žrtve in najbolj krvave izkušnje med vsemi jugoslovanskimi narodi. In niso izgubili ne verostrane ne humorja.

Gledal sem XIII. razstavo likovnih umetnikov B. in H. Bosanec govori o posameznih slikarjih o katerih si ne morem lastiti sodbe, ker jih vse premalo poznam. Toda splošno je bil vsi velike pestrostranosti in živosti v barvah in predmetih. Predvsem v barvah, ki imajo neke posebne karakteristike barv zemlje, ljudi in narodnih noš. Nekaj utripuje na dnu teh umetnikov, kar se skuša prebiti na

7.273.972), od tega 7.500.000 izkrcanega in 1.300.000 ton vkrčnega blaga. Genovežani z zadovoljstvom kažejo na ta uspeh v lanskem letu, ne navajajo pa pri tem, da so bile doslej vse nove ladje Tržakega Lloydja registrirane prav v Genovi, čeprav so bile zgrajene z denarjem Marshallovega plana, s krediti tržakega proračuna in izdatki same družbe. Ne omenjajo seveda niti okolnosti, da čedalje bolj izpodrivajo Tržake zlasti na progah v Indijo in proti Daljnemu vzhodu. Genoveži dobi v kratkem tudi moderna letališča, za katerega bo rimska vlada prispevala po pol milijarde lir na leto. Trst se mora zadovoljiti z načrtom za graditev letališča na Proseku. (V zadnjem trenutku so bili objavljeni sumarni podatki o tržakem prometu za vse leto 1953: izkrcanega blaga 2.357.553 ton (leta 1952 3 milijonov 119.738), vkrčnega 1.084.150 ton (l. 1952 943.652 t). Dr. L. B.

Promet z Italijo občutno nazadovol
Glede samega železniškega prometa (785.580 ton uvoza, 1.117.756 izvoza) naj omenimo da se je ta nasproti letu 1952 skrčil za 27,63 odstotkov in da je še vedno za 6,42 odstotkov nad letom 1951. Zaradi zmanjšanja uvoza po morju je moral nazadovati tudi izvoz po železnici (za 38,96 odstotkov nasproti l. 1952). Podatki o železniškem prometu odkrivajo zanimivo dejstvo: železniški promet z Italijo se je namreč po drugi svetovni vojni mnogo bolj skrčil kakor na primer promet z Jugoslavijo, čeprav je Trst od leta 1948 zopet v italijanskem gospodarskem sestavu in carinskem pasu. V tromesečju septembra - oktobra - novembra l. 1953 je uvoz po železnici iz Italije (24.905 ton) predstavljala 10 odstotkov železniškega uvoza, v istem razdobju l. 1938 pa 24,4 odstotkov (58.862 ton); izvoz v istem razdobju lanskega leta: 17,1 odstotkov (41.905 ton), leta 1938 pa 19,1 odstotkov (63.768 ton).

V istem času je železniški promet z Jugoslavijo ostal skoraj na predvojni višini: v omenjenem razdobju leta 1953 uvoz v Trst 7,1 odstotkov (17.828 ton), leta 1938 7,2 odstotkov (14.781 ton); izvoz pa leta 1953 2,8 odstotkov (6.767 ton), a leta 1938 3,0 odstotkov (10.304 ton).

Italija je pač zgubila tako imenovano Julijsko krajino, ki je pred drugo svetovno vojno dajala Trstu pretežni del italijanskega prometa. Prav v tem neposrednem tržakem sosedstvu, ki se je po osvoboditvi združilo z Jugoslavijo, bi se še danes razvijal neprimeren, bolj živahen promet, kakor se v resnici, ko bi ga ne ovrnila italijanska trgovinska politika, ki gre za tem, da se čim bolj skrije poslovne zveze med Trstom in Jugoslavijo in tako izpodkopa svoje temelje gospodarske neodvisnosti Trsta.

Promet v Benetkah nenehno napreduje
Bilanca prometa skozi beneško luk je mnogo bolj ugodna: izkrcanega blaga v letu 1953 (v prvih 11 mesecih) 4.275.913 ton (v istem razdobju leta 1952 3.898.470 in v vsem letu 1953 3.447.000 ton); vkrčnega blaga v letu 1953 (v prvih 11 mesecih) 949.219 ton (v istem razdobju leta 1952 720.123 in v vsem letu 1953 760.000 ton). Napredek je torej očiten: tako nasproti letu 1952 kakor nasproti letu 1938, Benetke, ki so imele leta 1913 komaj 2.664.000 pomorskega prometa, so že davno prehitile Trst (3.450.000 ton l. 1913).

Vrhunski promet Geneve
Da bi lahko še bolj izpodrinili Tržake v tržakem zadledju, izpopolnjujejo Benetke čedalje bolj svojo pristojo luk. (Ta stanova, namenjena predvsem tranzitnemu prometu, je za italijanske luke posevna nova. V Genovi jo namenjajo šele zdaj uvesti po tržakem vzoru). Promet v beneški prosti luk je v prvih 11 mesecih 1953 dosegel 107.634 ton.

Promet skozi Genovo je v lanskem letu dosegel vrhunec z 8.800.000 ton (leta 1952 8 milijonov 149.305 ton, leta 1938 7.273.972).

Prava kulturna nastane kot usledina izkušen posameznika in družbe, kot usledina izkušen dob in zgodovinskih procesov. Določeno kulturno delo je lahko delo izkušen posameznika. Toda kulturna, pristna kultura je vselej produkt kolektiva, družbe.

Na vsem svojem potovanju sem imel priložnost razmišljati o pomenu zgodovine in o zgodovinskem čutu. Deloma me je k temu navajala že snov predavanja in diskusije v zvezi z njim. Toda še bolj so me k temu nagibali živi dotiki z novimi narodnostnimi in kulturnimi sredinami.

Bosna ima bogato zgodovino in bogato kulturno tradicijo. Od bogomilov in bosanskih krajev preko turške ere in avstrijske okupacije do osvoboditve po prvi vojni in ponovne osvoboditve po drugi - to je pester mozaik zgodovinskih dejstev in srečanj z narodi in njihovimi različnimi kulturami, ki so vsa zapustila svojemu sled v tisti deželi.

V primeru z nami Slovenci imajo Bosanci veliko bolj razvit smisel za zgodovino in njen pomen. Toda ta njihov smisel, ta njihov čut za zgodovino se bistveno razlikuje od zgodovinskega čuta in smisla Črnogorcev. Bosanci imajo humor, kakršnega pri Črnogorcih nisem opazil, in ta smisel za humor jim tudi obarva njihov smisel za zgodovino. Občutek sem imel, da je Bosanec kakor krvavo resna zveza. Njegov zgodovinski čut nekako sovpada z njihovo živ-

Ekspresni vlak na progi Chicago-Los Angeles

Letos 10. januarja, so obnovili ekspresne vlake na progi med Chicagom na Atlantskem oceanu in Los Angelesom na Pacifiku, ki so jih med zadnjo vojno ukinili. Novi ekspresni vlaki prevozijo to razdaljo, približno 3.700 km, v 39 urah in 30 odnosno 45 minut. Pogled v odelček omenjenega ekspresnega vlaka med vožnjo.

PRVI KONGRES INDIJSKIH SOCIALISTOV

Povečanje proizvodnje, decentralizacija in odpor proti nasilju - glavne naloge socialistične stranke v Indiji

V velikem šotoru, za vprašanje oblasti, za obveznosti članov in njihove pravice. Vse različne je bilo treba odstraniti. Treba je bilo tudi najti način, da bi indijski množični pokazi ne le daljne cilje, ampak nove socialistične stranke, marveč tudi pot, po kateri bi se ti cilji uresničili.

V prvem izmed največjih dokumentov ki so jo na tej konferenci sprejeli v programu socialistične vlade Indije, so označili cilji, kakor družba brez razredov in enakosti, mir in demokracija, zagotovljen minimum hrane, obleke in stanovanj, kot daljnji. Osvetili pot, po kateri bi lahko prišli do teh ciljev, je bila po mnenju indijskih socialistov prva odločna zahteva stranke.

Glavni pogoj za uspeh programa socialistične vlade Indije je mobilizacija množice. Povečanje proizvodnje bi lahko dosegli samo z nadaljnjim razvojem lahke industrije ter z gospodarsko in tehnološko decentralizacijo. «Revolucija od zgoraj» množice ne more zadržati. Samo decentralizacija in revolucija od spodaj lahko vlijeva v tate ude Indije novo življenje. Pobudo ljudstva je treba razviti in do kraja izkoristiti.

Tudi za izpolnitev kmetijskega načrta je nujna pobuda množice. Program socialistične vlade ugotavlja, da lahko samo množično protovoljno delo uresniči veličanske načrte o umetni namakanju nerodovitne zemlje. Za ta velika dela bi bilo treba vzpostaviti «kmetijsko vojsko», ki bi štela milijon ljudi. Ta vojska bi obdelala zanemarjena polja, sekala gozdove in opravljala razna javna dela. Vdrževali bi jo iz državnih sredstev. Če dve leti bi začela preraščati v kmetijske inštruktorje za vzorna gospodarstva in kmetijske zadruge. Medtem pa bi se z njeno organizacijo zmanjšalo število brezposelnih za milijon ljudi. Njihovo delo bi v treh do štirih letih omogočilo zaposlitev nadaljnjih pet milijonov ljudi. Letni pridelek živeža bi se povečal za 4 milijone ton.

Hkrati bi bilo treba reorganizirati državno upravo in kar najbolj omejiti izdatke. Socialna neenakost bi se morala zmanjšati s strogo omejitvijo maksimalnih dogodkov, ki bi smeli biti samo desetkrat večji od minimalnih.

Drugi važni, na konferenci sprejeti dokument v programu socialistične stranke je sinteza gaudizma in socializma, oziroma smeri, ki jo je zahteval Kripalanji skupaj z narodno kmetijsko delavsko Indiko. Socialistična stranka Indije je bila ustanovljena pod močnim vplivom marksizma in leninizma. Polagoma pa se je približala gaudizmu, ko je opustila vero v diktaturo in ugotovila, da socializem brez demokracije ni mogoč, ko je spoznala, da je decentralizacija gospodarske in politične moči za demokracijo nujno potrebna.

Vtis, da v Indiji marsikaj zanemarijo, stalizem pa iz enačnice z marksizmom in leninizmom, se samo poglobi pri pisanju enega najlepših indijskih voditeljev socialistične stranke Džaja Praksasa Narajane, ki pravi: «Komunizem in socializem sta enako obsodena ne uspehi. Tam, kjer je zmagal kapitalizem, se je razvil v državni kapitalizem in diktaturo. V svojo pravo nasprotje. Socializem je vsaj v Zahodni Evropi izbil nekakšno idealnost ter postal prava, marneta in legalistična vera. Tako so propadle tudi metode nasilja in parlamentarne akcije. Po mojem mnenju ostane tretja alternativa gaudizmu, revolucija z nenasilno akcijo množice».

Drugi del programa socializma, stične stranke, ki govori o možnosti sodelovanja z ostalimi strankami, je tudi sinteza, kompromis med naziranjem Kripalanji, po katerem naj bi v parlamentarnem boju pustili odprta vrata za sodelovanje s kongresom in informbirojevci ter stalizem d. Lohije, ki se je enako odločil proti sodelovanju bodi s kongresom bodi z informbirojemci, ter Asika Mehte, ki sodi, da je sodelovanje s kongresom

vali plutonij po bombardiranju uranovega nitrita z nevtroni, ki jih je dajal ciklotron. Toda po tej metodi so pri uporabi več centov nitrita pridobivali komaj pol miligrama plutonija. Ta količina je zadostovala za znane kvantne mase, nikakor pa ne za izdelavo atomske bombe.

Na veliko so začeli pridobivati plutonij šele z uranskimi kopami ali pečmi, ki smo jih spet ponovno opisali v našem listu. — Uranski kotel z močjo 1000 kw daje po en gram plutonija na dan. Za eno sedanjega plutonjskega bombo je potrebnih najmanj 15 kg plutonija. V ZDA instalirana atomska moč se ceni na dva milijona kw, kar ustreza produkciji 700 kg plutonija na leto. Ta količina zadostuje za 40 do 50 bomb. Danes je verjetno produkcija intenzivnejša, odkar so uvedli nov tip kop ali reaktorjev, ki so znani pod imenom «brezrektor» (generatorski reaktor).

Za Sovjetsko zvezo so ustrežni podatki še manj znani, vendar sklepajo, da znaša njena proizvodnja plutonija leto od 300 do 400 kg. Se bolj megljeni kot za uransko in plutonjsko bombo so podatki za vodikovo bombo. Znano je samo, da se pri vodikovi bombi izkorišča reakcije med izotopoma vodika, ki je poznano pod imenom deuterij in tritij. Medtem ko sestoji jedro navadne vode iz enega protona, je jedro deuterija zgrajeno iz enega protona in enega nevtrona, a tritij ima v jedru en proton in dva nevtrona.

Deuterij dobivamo v naravi. Kakor navadni vodik se namreč tudi deuterij spaja s kisikom v vodo. Ta je seveda težja od navadne vode, zato jo imenujejo težko vodo. V njej je od vsakega 6000 moleklov ena molekula težke vode. Težko vodo ločimo od navadne vode po elektrizaciji. Pri elektrizirani raztopini kislih ali lužnatih raztopin se namreč sprošča več lahkega vodika kakor težkega, tako da je preostala voda bolj koncentrirana s težko vodo kakor (Nadaljevanje na 4. strani)

Jošipa Vidmarja (pesmi prevažni znani hrvaški pesnik Gustav Krklec), Bevkovi «Črni bratje», «Siva» Angela Cerkvenika, Seliskarjevi (Tovariši ali «Sinji galebi» (po dogovoru z «Narodno prosvjeto») in se ta ali oni slovenski avtor.

Bosna in Hercegovina sta nenavadno zanimivi kot dežela in zlasti še po svojih ljudeh. Cela vrsta pisateljev in pesnikov oblikuje ti deželi in njene ljudi. In smo doslej poznali visoko umetnost Ivana Andrića, pa je še cela vrsta avtorjev, ki bi nam lahko z zanimivo posredovanjem z svojimi besedno umetnostjo bosanske in hercegovske kraje, njihove ljudi in njihovo življenje. «Vse počiva na reciprocnosti», je včasih dejal moj prijatelj Valter. Naj bi upoštevali te besede tudi slovenski založniki.

Tistih nekaj dni, ki sem jih prebil med ogledovanjem kulturnih in zgodovinskih znamenitosti (zaš bi muzeja Gavrilu Principa nisem mogel ogledati, ker je bil zaprt, pač pa sem videl, most, ki je bil na njem izvršen atentat, in ki se zdaj po njem imenuje), med obiski v stanovan, med razgovori s književniki in med pisanjem zapiskov, kakor bi migljal. Čim bliže je prihajal moj odhod v Crno goro, ki je do tedaj še nisem videl, tembolj je rastla napetost v meni, da se seznanim z deželo, v kateri je pred več kot sto leti vladal eden od največjih jugoslovanskih pesnikov, vladika Petar Petrović, Njegoš, o katerem sem bil veliko razmišljal in tudi pisal.

KAVALIRSTVO.
Na parlamentarnem zasedanju v Rimu dne 29. januarja 1954 je Togliatti povedal nekaj krepkih na naslov prošle, ameriške veleposlanice Luce. Končal je z ugotovitvijo: «Skoraj se poraja sun, da kadar gospa Luce kam utika svoje prete, pomeni to smolo in polomijo ravno za tiste, katere bi hotela podpirati».

Kratkočasni (ker je zelo kratko časa predsedoval) in kratkonogi (ker ima kratke noge) predsednik Fanfani je takoj postal in protestiral. Končal je s stavkom: «Kot klocek in mož moram obznavati, da govornik ni imel niti obzira na najbolj elementarne zahteve kavalirstva». Da, dal S kavalirstvom se daleč prida. Peko v politiki. Kavalirski Fanfani je, na primer, predložil celik 12 (dvanaes) dni

V. BARTOL: NOVA JUGOSLAVIJA - NEZNANA JUGOSLAVIJA

Smisel Bosanca za zgodovino

Srečni bosanski likovni umetniki - Zanimanje Bosancev za slovensko književnost - «Vse počiva na reciprocnosti»

je tudi velika državna zaloba «Svetlosti». Ne pri eni, ne pri drugi zalobi nisem opazil najmanjše diskriminacije do katerega kol avtorja. Zgodovina bo razsodila, ti ji moraš nuditi samo vse material, da lahko izbira in izbere.

Bil sem v uredništvih obeh zalob Najprej pri «Narodni prosvjeti», kamor me je pejo Hamid Dizdār in kjer sta Zirić in Hamidov brat Mustafa Dizdār. Zalobba deluje komaj nekaj let, a njen izvor, prevodov in zlasti domačih, je presenetljiv. Izredno mi je bil všeč serija petih ali šestih knjig narodnih pesmi, iz Srbijske, Crne gore, Hrvaške, Bosne in Hercegovine in najnovejših, ki so spontano nastale v narodnoosvobodilni vojni. Te in še nekatere druge je zbral in uredil Hamid Dizdār. Občudovan sem moral tudi znanostno opremo knjig te zbirke, ki uporablja kot okras prekrasno bosansko ornametiko.

Kot sem že omenil, je zaloba kljub kratkotrajnosti svojega obstoja izdala že domala vsem bosanskim in hercegovskim pisateljem in poetom vsaj po eno knjigo ali jo ima vsaj v programu.

Vprašal sem, kako je s prevodi slovenskih del. Priznam, obstal sem kakor prikovan. Doslej so izdali nekaj Cankarja in Louisa Adamića. A v programu za tekoče leto imajo naslednje avtorje: Levstikovega «Martina Krpana», izbor iz lirike Valentina Vodnika, izbor Vrančičevih novel, Prešernov «Sonetni venec», Kersnikovo «Jaro gospodo», izbor iz Aškerčevih pesmi, Tavčarjevo «Cvetje v jeseni» ali «Med gorami», izbor Zupaničevih pesmi, «Faro Sv. Ivanova Miška Kranjca in izmed mladinskih Bevkove «Si-njega galeba» ali «Tovariši».

Priznam, bilo me je sram spričo njihove velike pozornosti do slovenske literature, ki, zaenkrat vsaj, naša slovenska pozornost nikakor ne odganja. Nasprotno, močno mi je bilo, ko sem zvedel v reakciji, da so nekatere naše zalobe in knjižarne sprejele

dan kot tipično in obenem svojevredno.

Je še nekaj, česar mi v Sloveniji skoraj niso hoteli verjeti. Na dan, ko sem si ogledal razstavo, je bila že več kot polovica razstavljenih del prodanih! Kupci: od raznih kulturnih, industrijskih in gospodarskih ustanov in tvrdko nekega južnoameriškega poslanstva. Res, poteklo je staro proračunsko leto, tako so mi razlagali, in so se lahko uporabili preostanki starega proračuna. Ne vem, jaz mislim tudi nekoliko na kulturno zgodovinski smisel, ki je lasten Bosancem.

Ce hočete dokaz zanj: Državno založniško podjetje «Sela» knjiga, ki se je zdaj preimenovalo v «Narodno prosvjeto», je izdalo že vsem bosanskim in hercegovskim avtorjem «velikimi» in «malimi», starim in mladim, vsaj po eno knjigo pesmi, pripovedk ali s celotno povestjo. Pardon, nekatere še niso, to da ti so na letošnjem programu. Isto kulturno politiko, morda z nekoliko strožjim izborom, če se ne varam, izva-

OB ROBU

CUJTE, CUJTE!

V rubriki «Glasovi iz oba činstva» revije «Epoca» z dne 7.11.1954 se je oglasil nekdo Giorgio Giannini iz Pieve a Nievole. Mož je pameten. Čudni da se gonji okrog tržakega vprašanja, ki se iz Rima ujetno širi, in nadaljuje do besede: «Samo to bi rad povedal: Če bi bili mi zmagali, bi si bili brez daljega uzele dober kos Jugoslavije; med drugim tudi mesto Ljubljano. Spominjam se naših veleštov (giornaloni) iz tedanja dobe, ki so se vabili turisti, naj obiščejo to skozi in skozi italijansko mesto, ki je bilo urjenoma materi Domodini (l'italianissima città restituita alla madre Patria). In že lo dobro se spominjam, kako je bila — v namenu, da se to mesto še bolj priklene k nam, — prirejena kolearska dirka to je dirka Trst - Gorica - Ljubljana, v kateri je zmagal O. Bizzia».

Cujte, čujte! Kar vse smo pozabili! Torej: Tudi Ljubljana italijanissima! Vse po trenutni potrebi. Seveda: Kar velja za Trst, naj se mar Ljubljani odreka?

ROJSTVO JUGOSLAVIJE.
«Messaggero Veneto» z dne 7.11.1954 je objavil uvodnik, ki bi zaradi svojih neslanosti zaslužil častno mesto v kakem jugoslovanskem humorističnem listu. Članek med drugim vsebuje take lapidarni stavek: «Brez zmage pri Vittorio Veneto se Jugoslavija nikoli ne bi rodila. To niso besede, to je zgodovina».

Zdaj vestel Boji okrog Valjeva in Sabca, na Drimi in pod Beogradom, prehod čez albanske gore in predor na solunski fronti, vse to ni zgodovina, to so samo besede! Kaj bi k temu dejal nemški Wilhelm, ki se je nekoliko boje razumel na vojaške zadeve nego Messaggero članar, in kateri je leta 1918 — pred Vittorio Veneto! — v svoji obupni jezi zaklical: «Skandal je, da 60.000 ušvih Srbov odloča svetovno vojno».

L'UOMO DELL'ANNO.

Kakor vsako leto, je tudi v letu 1953 priredila revija «Epoca» med svojimi čitatelji anketo o tem, kateri je najbolj značilen mož v svetovnem dogajanju tekočega leta. Kdor odnese največ glasov, je proglašen kot «l'uomo dell'anno», to je najmarkantnejša oseba v tekočem letu po svojem značaju, ugledu, delu in uspehih. Za leto 1953 je odnesel palmo bivši ministri predsednik Pella. Čudno: Isti dan, ko je bil razglašen iz ankete, je Pellova vlada podala ostavko. Novo pečen «Uomo dell'anno» se je v istem hipu, ko so njegovi popularnosti zavezali novorojenki popek, pogrnil v pozabo.

KAVALIRSTVO.
Na parlamentarnem zasedanju v Rimu dne 29. januarja 1954 je Togliatti povedal nekaj krepkih na naslov prošle, ameriške veleposlanice Luce. Končal je z ugotovitvijo: «Skoraj se poraja sun, da kadar gospa Luce kam utika svoje prete, pomeni to smolo in polomijo ravno za tiste, katere bi hotela podpirati».

VREME

Vremenska napoved za danes:
Se vedno oblačno in deževno.
Včeraj je v Trstu dosegla najvišja temperatura 7,1
stopinj; najnižja pa 6,1 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozorjamo vas na sledeče **RADIO**
oddaje: Jug. cona Trsta: 21.30:
Izbrano cvetje z domače grede. — Trst II: 17.30: Ra-
maninov; Koncert za klavir in orkester. — Trst I: 11.30:
Simfonična glasba. — Slovenija: 12.00: M. Musorgski.
Slike z razstave.

NOVICE IZ VSEGA SVETA

Proučujejo Rijev predlog
za pošiljanje čet v Indokino

Južnokorejski predstavniki zatrjujejo, da je laoska vlada dvakrat
zaprosila za pomoč - Hočiminhovi oddelki se polagoma približujejo
Luang Prabangu, kjer se že sliši streljanje lahkega orožja

PARIZ, 12. — Danes so ob-
javili uradne podatke o vo-
jskih silah Francoske unije
v Indokini. Skupno število čet
znša 442.000. Od teh je 203
tisoč vključenih v francoski
ekspedicijski korpus ter v le-
talstvo in mornarico ter 239
tisoč v vojskah pridruženih
držav (Vietnam, Kambođa in
Laos).

V francoskem ekspedicijs-
kem korpusu je 63.000 franco-
skih vojakov, 17.000 članov
tujske legije, 30.000 severno-
afriških vojakov, 18.000 voja-
kov iz francoskih kolonij v
Afriki, 55.000 vojakov doma-
činov. Vojske pridruženih držav
so številčno sledeče: Viet-
nam 200.000 mož, Laos 21.000,
Kambođa 18.000.

V Indokini je nad 10.000 mož
francoske mornarice in prav-
tolično članov letalskih sil; od
zadnjih pa je samo 7000 Fran-
cosov.

Z bojščila v Laosu javljajo,
da je propadel poizkus napa-
da neke francoske postojanke
severno od Luang Prabanga,
ker sta vietnamski topniš-
tvo in pehota takoj stopila
v akcijo. To je tretji franco-
ski neuspehi poizkus, da bi
razbremenili svoje čete v Dien
Bien Phu severno od Luang
Prabanga.

Na področju Hanoia se Fran-
cosi trudijo, da bi preprečili
prodir Hočiminhovih oddel-
kov v neposredno bližino pre-
stolnice Indokine.

Laoske enote pa so danes
izpraznile postojanko v Bo-
rikhane blizu siamske meje.
Medtem ko živijo v Luang
Prabangu v neposrednem pri-
klovanju nasprotnikov, nap-
ada, je v upravnih prestolnic-
ci Vientiane, princ Savang
Vathana na seji parlamenta
zahteval celotno mobilizacijo
dežele. V Luang Prabangu se
že sliši streljanje lahkega
orožja.

Iz Tokia pa javljajo, da se
ameriška letala, ki pripadajo
letalstvu Daljnega vzhoda, pri-
pravljajo, da ustvarijo zračni
most, zato da pridejo na
pomoč Francozom v Indokini.
Prevažali bodo strokovnjake
in vojaško opremo iz Japo-
nske preko Formoze do dveh
krajev v Indokini, ki ju ne
omenjajo.

V Seulu je medtem urad-
ni predstavnik južnokorejske
vlade potrdil, da je predsed-
nik Singman Ri pri svojih
razgovorih s poveljnikom
zdrženih sil generalom Hul-
lom ponudil, da bi poslal v
Indokino eno južnokorejsko
divizijo.

Ameriško obrambno minist-
rstvo pa je objavilo izjavo, v
kateri je rečeno, da povratek
generala Hulla in ameriškega
veleposlanika na Japonskem
Johna Allisona v Washington
nima nobene zveze s položaj-
em v Indokini in tudi ne s
predlogom, da bi poslali eno
južnokorejsko divizijo na za-
htevo laoske vlade v Indoki-
no. Prav tako ni nobeden od
njiju prinesel nobene urad-
ne prošnje, naj bi ZDA na-
pravile kaj takega. Tudi pred-
stavniki francoske vlade je v
Parizu izjavili, da niso dobili
od Singmana Rija nobenega
predloga za pošiljanje juž-
nokorejskih čet v Indokino, in
je dodal, da bi tak predlog,
če bi ga dobili, zavrnili.

Predstavnik južnokorejske
vlade je tudi izjavil, da je
Laos dvakrat poizkušal Južno
Korejo, naj ji nudi vojaško
pomoč. Predstavnik ameriške-
ga državnega departmaja pa
je danes potrdil, da je Južna
Koreja predlagala pošiljanje
svojih čet v Indokino, in je
dodajal, da ta predlog sedaj
proučujejo v združenem po-
veljstvu na Koreji.

**Še o kajenju
in pljučnem raku**

LONDON, 12. — Zdravniški
odbor britanske vlade je da-
nes poročal, da je treba
domnevati, da obstaja zveza
med kajenjem in rakom na
pljučih. Vendar je minister
za zdravstvo MacLeod izjavil
v parlamentu in na posebni
tiskovni konferenci, da zdrav-
niki še ne vedo, v čem bi bi-
la ta zveza. Sam minister je
med tiskovno konferenco mir-
no kadil cigareto za cigareto.

Poročilo zdravniškega odbo-
ra pravi, da med kajenjem in
rakom na pljučih ni enaka

zveza kot med vzrokom in
učinkom, akot tudi običajni
predsednik, temveč da je ta
zveza precej zapletena. Nada-
lje pravi poročilo, da sicer od
morebitnega prenehanja moč-
nega kajenja ni mogoče pri-
čakovati takojšnjega vidnega
zmanjšanja smrtnosti zaradi
pljučnega raka in da tudi ni
mogoče točno določiti učinkov
kajenja na pogostost pljučne-
ga raka, da pa je zazneno,
da bi bili mladi ljudje poč-
etno o nevarnosti, ki jo verjet-
no skriva v sebi pretirano ka-
jenj. Zdravniki sodijo še,
da so cigarete bolj nevarne
kot cigare ali pipa. Zveze
tobaka pa se zdi v tem oziru
popolnoma neškodljiva.

Ker je rak na pljučih m-
nogobolj razširjen v mestih ko-
la na deželi in ker tudi njego-
va pogostost je v vseh me-
stih enaka, sodijo, da so se
drugi vzroki (ozračje, nekateri
pikliti itd.), ki povzročajo to
bolezen.

Minister MacLeod je med
drugim povedal še, da so an-
gleške tobačne tovarne daro-
vale 250.000 funtov šterlingov
za raziskovanja o izvoru
pljučnega raka. Dejal je tudi,
da ne bi mogel izreči osebn-
ga mnenja o poročilu, da pa
se je vidi zdelo primerno po-
ročilo objaviti v celoti.

Smrtnost zaradi raka na
pljučih v Angliji od leta 1919
stalno narašča. Porast je m-
nogobolj večji med moški kot med
ženskami. V letih 1911-19 je
na leto povprečno umrlo za
rakom na pljučih 250 oseb, le-
ta 1931 pa je pljučni rak za-
hvalil že življenje 1.358 mo-
šč in 522 žena. Leta 1951 pa 11.166
mošč in 1.081 žena. Ta številka
predstavlja 28 odst. skupne
smrtnosti zaradi raka med
moškimi in 5 odst. med žen-
skami v Angliji. Največja
smrtnost za pljučnim rakom
je pri moških med 65. in 74.
letom, pri ženskah pa od 75.
leta dalje.

Še en sekretar
odstavljen v ZSSR

LONDON, 12. — Kot poroča
moskovski radio, je bil prvi
sekretar centralnega komiteja
KP Kazakstana Sumabaj Sa-
jahmetov odstavljen, ker je
oddajal odgovorne službe svo-
jim prijateljem in sorodnikom.
Na njegovo mesto je bil po-
stavljen Pantelejon Ponomare-
nko.

Letalska nesreča
v Peruju

LIMA, 12. — Osem oseb je
izgubilo življenje v letalski ne-
sreči. Letalo perujskega voja-
škega letalstva se je zrušilo,
ko je letelo nad džunglo iz
Puerto Inca v San Ramon. Med
žrtvami so trije letalski čast-
niki in neka žena z dvema
hčerkami.

LA VALETTA, 12. — Izvid-
niško letalo «Shackleton» an-
gelskega letalstva, ki je včeraj
vzletelo z Malte na vezbalni
polet, se ni vrnilo na letališče.
Ko se je letalo zadnje ogli-
silo, je bilo približno 30 km od
dališča od Malte, Letala, ki so
jih poslali, naj poiskajo ostan-
ke, so vrnili ponesrečenega
«Shackletona» in pomagajo pri
reševanju posadke, sporočajo.
Da so opazili na morju nekaj
razbitin, ki bi utegnile pripa-
dati pogrešanemu letalu.

SESTANEK NAJEMNIKOV USTANOVE TRE VENEZIE

Vztrajno nadaljujmo borbo
proti izgonu z zemlje

Pristojno sodišče mora razveljaviti Krivično sodbo,
ki ne upošteva najosnovnejših pravic najemnikov

V četrtek zvečer je bil v
pevski prosvetni dvorani se-
stank najemnikov ustanove
Tre Venezie, ki toži najemni-
ke z namenom, da bi jim od-
vzela zemljo. Sestanka se je
udeležilo veliko število na-
jemnikov. Prišli so tisti, pro-
ti katerim je posebna komisija
goriškega sodišča že izrekle
krivično sodbo, kakor tudi ti-
st najemniki, proti katerim bo
sodna razprava šele 4. mar-
ca, ker jo je sodišče še dva-
krat odložilo.

O celotnem položaju je go-
voril predstavnik Federterre
Simis, ki je prikazal, kako
nepravilna je razsodba sodiš-
ča, ki skuja odvzeti zemljo
najemnikom, čeprav obstaja
zakon, po katerem so podob-
ne najemniške pogodbe vel-
javne za dobo štirih let.

Ustanova Tre Venezie je
tožbo vložila z izgovorom, da
namerava zemljo zboljšati, da

bo donosnejša. Svoje predst-
avnik je poslal celo k nekate-
rim vidnejšim predstavnikom
oblasti, da bi jih zainteresira-
la za svojo stvar. Le-ti so pri-
kazali tem ljudem, kakor da
gre za neko široko in veliko
akcijo, ki bi domala preobra-
zila vse površino okoli Pevme.
Kakor se je kasneje videlo,
predvidevajo načrti samo ne-
znatne spremembe, popravilo
poslopj, katera so seveda že
popravili, in še nekatera manj-
ša dela.

Nepripravna razsodba, kate-
ro je izrekle sodišče v korist
ustanove, se zdi celo samim
sodnikom dokaj nepričljiva in
je menda celo nekdo izmed
njih izjavil, da bi razsodba
v takem sporu spadala pod
kasacijsko sodišče, ne pa pod
goriško okrajno sodišče. Ta-
kega primera doslej namreč
sodišča v Italiji še niso ob-
ravnavala in bi se v primeru,
da bi razsodba goriškega so-
dišča za razsojanje spornih
vprašanj med najemniki in dr-
žavnimi ustanovami, tudi dru-
ga sodišča zgledovala po raz-
sodišču našega sodišča.

Zato je popolnoma pravilna
odločitev najemnikov, da bo-
do takoj ko bo znana razsod-
ba še proti preostali obto-
ženci vložili priziv na bene-
sko prizivno sodišče. Če upo-
števamo, da bi stroški za za-
govornika Taglionija pred pri-
zivnim sodiščem stali samo
okoli 30.000 lir, medtem ko
je letna razprava pred gor-
škim sodiščem 142.000 lir te-
daj ni nobenega vzroka, da bi
moral najemniki zaradi finan-
cnega bremena opustiti
pravo.

Ravno nasprotno se
mora toliko bolj oprijeti te
mislil in se enotno odločiti za
priziv, ki bo gotovo moral
prinesiti boljše in pravičnejše
rešitev spora. V zvezi z odlo-
čitvijo, naj bi ali najemniki v
tožbi dalje, bodo odborniki
najemnikov obiskali prizadete
in jih povprašali za mnenje.

Pred dnevi se je za spor
pričel zanimati tudi gorški
župan dr. Bernardis, v kate-
rem je Riccardo udaril brata
s pestjo po zobeh. Udarce je
bil tako hud, da mu je pri-
prič izbit tri zobe, zaradi č-
esar se je moral moral zdra-
viti osem dni.

Nasilnega brata so včeraj
poklicali pred sodnike, kjer
se je moral zagovarjati za
storjeno dejanje. Spoznali so
ga za krivega in ga obsodili
na 4 mesece zapore in pla-
dilo sodnih stroškov.

**Smrtna nesreča
zaradi malomarnosti**

Črna kronika je 1. aprila
lani zabeležila smrtno nesre-
čo mladega Vittoria Grazia-
na. Ko se je namreč s kole-
som peljal skozi vzhodna
železna vrata v kmečko pod-
jetje v Skocijano, se je za-
škodoval kmetom iz Stever-
jana, Sovodnje, Standaža in
Ločnika. Obenem pa je kme-
tom iz Pevme, Oslavja in St.
Mavra odvzel vso zemljo v
ravnini, kar bi ogromno šk-
odovalo njihovim kmetijam.

Predlogi kmetov županstvu
sestojijo predvsem iz zahteve,
da se kmetom — najemnikom
pusti 35 ha zemlje v ravnini,
če se pravi v nasprotju z za-
hlevom Tre Venezie, ki zahteva
ravninsko zemljo zase, hribo-
viti in neuporabni del pa bi
bil pripravljen odstopiti na-
jemnikom, da bi ga s svojimi
skromnimi sredstvi izboljšali
in izboljšali. Predlog svetu,
je tudi, naj ustanova Tre Ve-

Nesreča na delu

V podgorski predlinici se je
včeraj ob 12. uri dogodila ne-
sreča, katere žrtev je bil 26-let-
ni Egidio Zotti iz Ul. Conser-
tina št. 14, ki je zaposlen
kot delavec v predlinici. V
trenutku nepazljivosti mu je
desna roka zašla v stroj, ki ga
je popravil. Na pomoč mu
je prišel rešilni avto Zelenega
križa, ki ga je odpeljal v Za-
varovalnico proti nezgodam na
delu v Ul. Roma, ker mu je
zmečkalo členek prsta desne
roke.

Pokrajinski lovski oddelki v
Gorici sporočajo, da ravnatel-
stvo občinskega lova iz Dobre-
doba organizira v nedeljo 14.
februarja lov na lisice. Val-
ljeni so vsi lovci, ki se ga žele
udeležiti. Sestanek je določen
za 8. uro v gostilni »Zmagas
v Dobredbu.

Tako mislimo mi...

Atalanta - Napoli	X 1
Florentina - Juventus	1 X 2
Genoa - Triestina	1
Lazio - Novara	1
Legnano - Palermo	1
Milan - Sampdoria	1
Spal - Inter	2
Udinese - Bologna	1 X
Verona - Roma	1 X
Palermo - Verona	1 2
Salernitana - Marzotto	1
Treviso - Modena	1
Catanzaro - Parma	1 X 2
Catania - Cagliari	1 X
Pisa - Empoli	1

Kazni nogometašem

MILAN, 12. — Na zadnji
seji Italijanske nogometne zve-
ze je bil kapetan moštva Udine-
se Menegotti suspendiran s
takojšnjo veljavnostjo ter po-
znan, da pove ime igralca svo-
jega moštva, ki je na nedeljski
tekmi udaril igralca De Grandi-
ja (Palermo). De Grandi pa
je bil diskvalificiran za tri ne-
delje. Martegani (Palermo) je
dobil poslednji opomin, na-

Na sprejemu pri predsedniku republike maršalu Titu, ki so se ga udeležili igralci in vo-
dstvo Racinga iz Buenos Aires ter igralci Crvene zvezde in Dinamo, so igralci Crvene zve-
zde poklonili maršalu nogometno žogo s podpisom igralcev in ščit iz nosorogove kože, ki so
ga prinesli iz Abesinije, ko so nedavno bili na turneji po Afriki.

TURNIJA CRVENE ZVEZDE PO AFRIKI

14 zmag, 1 tekma neodločena

Pred pričetkom nadaljevanja v tekmovanju za državno
prvenstvo dosežena še lepa zmaga nad Racingom v Beogradu

Nogometaši Crvene zvezde
so bili na turneji po Afriki
40 dni. Crvena zvezda je od-
igrala 15 tekem, od katerih jih
je 14 odločila v svojo korist,
eno pa igrala neodločeno. Raz-
lika v golih 52:13 v korist
Bograščanov je dokaj zadovolj-
iva. Beograjsko moštvo je od-
igralo 5 tekem v Egiptu, 6 v
Sudanu, 3 v Abesiniji in eno
na Cipru. Gole na tej turneji
so dosegli: Rudinski in Toma-
šević po 21, Veselinov 10, Mi-
tić 6, Djajić 5, Kostić 3, Co-
kić 2, Popović, Živković in
Tadić po enega. Najboljši med
vsemi pa sta bila Zeković in
Spajić.

Vsi igralci hvalijo gostoljub-
nost, na katero so naleteli v
Afriki. »Podutli smo se kakor
doma« je dejal Rajko Mitlić ob
prihodu v domovino. »Najtežje
tekmo smo imeli v Egiptu, ko
smo igrali deljansko z repre-
zentanco Egipta, ki se je pri-
pravljala za tekmo z Italijo. Te-
žko tekmo pa so imeli igralci
Crvene zvezde tudi s prvaka
Sudana, ki so ga premaga-
li s tesnim rezultatom 1:0.
Mitlić je dejal tudi, da je ta
turneja moštvo zelo koristila.
Pripomnil je, da ni bil niti en
igralce poškodovan. Kakor
pravijo igralci in vodstvo Cr-
vene zvezde, je tisk zelo po-
lovalno pisal o igri jugoslovns-
kih nogometašev.

Pred nadaljevanjem nogo-
metnega prvenstva je Crvena
zvezda zabeležila še eno zma-
go nad argentinskim Ra-
cingom. V tej tekmi so se
Argentinci pokazali bolj ka-
kor v Zagrebu v tekmi proti
Dinamu kot odlični tehniki.
Gledalce je navdušilo mojstr-
sko podajanje argentinskih
igralcev, ki je bilo hitro in
točno. Zoga je šla z noge na

nogo, kot bi jo pritegoval
magnet. Čeprav je bil tudi v
Beogradu sneg, pa je bilo
vendar videti, da je topla son-
ce racingove razželelo.

Crvena zvezda je igrala od-
ločno v začetku igre, potem
pa so bili Argentinci v pre-
moči. V drugi polovici dru-
gega polčasa pa je Crvena
zvezda pričela svoj nezadržni
finiš, v katerem je padel tudi
Tomašević drugi, zmagoviti
gol.

V nedeljo pa nastopi Crve-
na zvezda v prvenstveni tek-
mi s Spartakom v Subotici.

**Tudi proti Fiorentini
bo nastopil Dinamo?**

FLORENCIA, 12. — Vodstvo
Fiorentine je prejelo ponudbo
moskovskega Dinama za dve
tekmi, v Florenci in Moskvi.
Fiorentina je odgovorila, da bi
zaradi italijanskega nogometne-
ga prvenstva in svetovnega
prvenstva v Švicli lahko odig-
rala samo eno tekmo, in sicer
v Florenci septembra meseca,
malo pred pričetkom prihod-
nje sezone italijanskega prven-
stva med najavljeno turnejo
Dinamo po Italiji.

Kazni nogometašem

MILAN, 12. — Na zadnji
seji Italijanske nogometne zve-
ze je bil kapetan moštva Udine-
se Menegotti suspendiran s
takojšnjo veljavnostjo ter po-
znan, da pove ime igralca svo-
jega moštva, ki je na nedeljski
tekmi udaril igralca De Grandi-
ja (Palermo). De Grandi pa
je bil diskvalificiran za tri ne-
delje. Martegani (Palermo) je
dobil poslednji opomin, na-

IZPRED OKROŽNEGA SODIŠČA
BRATSKO SOVRAŠTVO

Ljubezem med brati služi
mnogokrat kot primer ljube-
zni med ljudmi. Kakor pa ima
vsaka medalja dve strani, ta-
ko je lahko med brati ne sa-
mo ljubezensko ali vsaj mo-
no prijateljsko razpoloženje,
ampak tudi pravo sovraštvo,
ki je marsikdaj večje od so-
vrštva med dvema osebama
ki si nista v krvnem sorod-
stvu.

Primer sovraštva med dve-
ma bratoma se je lani 27.
decembra pokazal med bratom
Savojčanom iz Tržiča, Ul. S.
Francosca 44, 22-letni Remo
je namreč omenjenega dne
srečal svojega brata Riccarda
ki je bil precej pijan. Med
njima se je najprej razvil kratek
in oster prepir, v kate-
rem je Riccardo udaril brata
s pestjo po zobeh. Udarce je
bil tako hud, da mu je pri-
prič izbit tri zobe, zaradi č-
esar se je moral moral zdra-
viti osem dni.

Nasilnega brata so včeraj
poklicali pred sodnike, kjer
se je moral zagovarjati za
storjeno dejanje. Spoznali so
ga za krivega in ga obsodili
na 4 mesece zapore in pla-
dilo sodnih stroškov.

**Smrtna nesreča
zaradi malomarnosti**

Črna kronika je 1. aprila
lani zabeležila smrtno nesre-
čo mladega Vittoria Grazia-
na. Ko se je namreč s kole-
som peljal skozi vzhodna
železna vrata v kmečko pod-
jetje v Skocijano, se je za-
škodoval kmetom iz Stever-
jana, Sovodnje, Standaža in
Ločnika. Obenem pa je kme-
tom iz Pevme, Oslavja in St.
Mavra odvzel vso zemljo v
ravnini, kar bi ogromno šk-
odovalo njihovim kmetijam.

Predlogi kmetov županstvu
sestojijo predvsem iz zahteve,
da se kmetom — najemnikom
pusti 35 ha zemlje v ravnini,
če se pravi v nasprotju z za-
hlevom Tre Venezie, ki zahteva
ravninsko zemljo zase, hribo-
viti in neuporabni del pa bi
bil pripravljen odstopiti na-
jemnikom, da bi ga s svojimi
skromnimi sredstvi izboljšali
in izboljšali. Predlog svetu,
je tudi, naj ustanova Tre Ve-

Nesreča na delu

V podgorski predlinici se je
včeraj ob 12. uri dogodila ne-
sreča, katere žrtev je bil 26-let-
ni Egidio Zotti iz Ul. Conser-
tina št. 14, ki je zaposlen
kot delavec v predlinici. V
trenutku nepazljivosti mu je
desna roka zašla v stroj, ki ga
je popravil. Na pomoč mu
je prišel rešilni avto Zelenega
križa, ki ga je odpeljal v Za-
varovalnico proti nezgodam na
delu v Ul. Roma, ker mu je
zmečkalo členek prsta desne
roke.

Pokrajinski lovski oddelki v
Gorici sporočajo, da ravnatel-
stvo občinskega lova iz Dobre-
doba organizira v nedeljo 14.
februarja lov na lisice. Val-
ljeni so vsi lovci, ki se ga žele
udeležiti. Sestanek je določen
za 8. uro v gostilni »Zmagas
v Dobredbu.

SE SEJE POKRAJINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Za ureditev važnih cest

Na seji odbora pokrajinske
uprave, ki je bila v torek v
pokrajinski palači, je predse-
dnik odv. A. Culot poročal o
rezultatih državnega kongresa
pokrajinskih uprav, ki je bil
pred kratkim v Neaplju. Go-
riško pokrajino sta na tem
kongresu zastopala odv. Culot
in generalni tajnik pokrajins-
ke uprave dr. L. Grion.

Na kongresu so obširno raz-
pravljali o problemu, ki za-
deva vse ceste, ki ne spada-
jo ne k državi in ne k po-
krajinski upravi. Kongres je
vodil predsednik pokrajinske
uprave iz Neaplja, za pod-
predsednika pa je bil izvoljen
odv. A. Culot. Na kongresu je
najprej govoril predsednik
zveze pokrajinskih uprav Ita-
lije odv. Maggio, ki je poro-
čal o problemu manj važnih
cest in omenil tudi izjavo, ki
je minister za javna dela
Merlin dal v oktobru 1953, da
je namen države ta, da bi pri-
šle nekatere občinske ceste
pod pokrajinsko upravo. Gre
za ceste, ki so industrijske,
trgovske, kmečke ali turisti-
čne važnosti.

Seveda bi morale pokraj-
ne, katere bi dobile pod svojo

upravo take ceste, poskre-
žati za njih ureditev in nad-
ziranje. Na ta način bi im-
ele pokrajine več stroškov
zaradi česar bi morale za-
kazana razna posojila za
zagotovilo, da bi jim bila
ževanje cest. Ceste, ki bi
šle pod pokrajinsko up-
ravo, bi moral določiti pokraj-
ni svet, kar bi nato morale
biti še ministrstvo za javna
dela. Ni izključeno tudi,
da bi nekatere pokrajinske
ceste postale državne zaradi
z drugimi pokrajinami, ka-
se je že zgodilo na pod-
zakona št. 547 iz leta 1951.
Ako bi se to uresničilo, bi
goriški pokrajini prišla v
štev glavna cesta, ki pelje
Tržiča skozi Sredipolje, in
graj in Marjan in veže na
z Vidmom ter tržaško pre-
niške z Avstrijo.

Od kod in kako se
pridobiva „razstrelivo“
za atomsko bombo

(Nadaljevanje s 3. strani)

Prvotna Ta metoda, ki za-
va veliko elektricne ener-
gije, se tehniško uporablja za
dobivanje težke vode na
Danes so tovarne, ki proiz-
vode skoraj vsi vsi, v
Težja je stvar s se vsi
Danes samo v ta namen
vodi tudi tritij, toda v
majhnih količinah, tako da
pade ena molekula tritija
in bilijon molekularnega
vodka. Ko so začeli izdel-
vati vodike bombe, tega
zelo malo. Zato so v ZDA
izdelovali tritij po bomba-
ranju litija z nevtroni v
skih kopah. Toda izkoriste-
krat majhen. Kopa z gra-
100.000 kw daje 40 gramov
tritija na mesec. Ako bi
rabljali Američani, bi vsi
Danes samo v ta namen
veliko pridobivali morda bi
kar bi zadostovalo za ene
dikovo bombo. Zaradi tega
verjetno, da za pridobitve
tritija uporabljajo drugo
no metodo.

Prav tako menijo, da
Sovjetski zvezi izumili po-
izvirne metode za pridob-
nje tega tako redkega vo-
vega izotopa. Ta domneva
utemeljena v dejstvu, da
svečajo v Sovjetski zvezi
sežno skrb proučevanju
mišnih žarkov. Tritij je na-
red neobstoja prvina. Na
razpolovna doba je 12 let.
tolikem času razpade polovica
tritijevih jeder. Na
skem povzruje ne bi
obstajati, ker bi se kaj
tu pretvoril v drugo
in vendar je, kakor smo
menili, povsod na zemeljski
površji